

»HOČEŠ ŠE NAPREJ, HOČEŠ ŠE NAPREJ!« Interpretacija trenutkov ekstaze v vadbi fitnesa¹

Izvirni znanstveni članek | 1.01

Izveček: Avtor v prispevku obravnava *burn* [*pekočino*], vidik vadbe fitnesa, ki je v družboslovni in humanistični obravnavi tega popularnokulturnega pojava ostal pretežno prezrt. Vadba fitnesa temelji na množtvu natančnih pravil, ki naj bi zagotavljala ne le lepo in mišičasto telo, ampak tudi izjemno zdravje in dobro počutje, veliko energije in moči. *Burn* pa predstavlja ekstatično izkustvo, ki občasno nastopi med najbolj napornimi vajami, a se izmika preračunljivosti pravil oziroma vadbe. Izhajajoč iz etnografske raziskave obiskovalcev fitnesov v Ljubljani avtor interpretira izkustva *burn* kot utelešeno doživetje predstav nekega kulturnega konteksta in kot izkustvo, ki v svojih najbolj intenzivnih trenutkih seže onkraj omenjenih predstav.

Gljučne besede: antropologija telesa, antropologija športa, vadba fitnesa, ekstatične prakse, *burn*

Abstract: The article discusses *burn* or *pekočina*, an aspect of fitness training that has largely remained unexplored in social-scientific and humanistic writing about this popular-cultural phenomenon. Fitness training is based on a large number of exact training rules that are supposed to guarantee not only a beautiful and muscular body but exceptional health and well-being, high body energy and strength. *Burn*, however, is an ecstatic experience that occasionally occurs during the most demanding exercises with weights and at the same time evades the expediency of the rules of the exercises. Drawing upon ethnographic research among fitness-goers in Ljubljana, the author interprets the experiences of *burn* as embodied experiences of images of a specific cultural context and as an experience that, at most intense moments, goes beyond the said images.

Key words: anthropology of the body, anthropology of sport, fitness exercising, ecstatic practices, *burn*

Uvod

Vadba fitnesa je v zadnjih 25 letih postala razmeroma priljubljena tudi v Slovenji (glej Sila 2009). Gre za način vadbe telesa, ki daje velik poudarek kar najbolj gospodarnemu dvigovanju uteži ter vajam na različnih vadbenih napravah. Z vadbo so tesno povezani specifični načini prehranjevanja, ki prispevajo k doseganju mišičastega, v skladu z izbranimi estetskimi normami oblikovanega telesa, vedno večje telesne moči ter dobrega fizičnega počutja, ki je obenem obljuba avtentičnega bivanja in uspeha. Priročniki in članki o fitnesu obljublajo užitek in opisujejo načine, na katere naj bi ga dosegli. S tem pa tudi že »interpelirajo« (Althusser 2000) posameznike v subjekte ideologije fitnesa (Bajič 2013: 62–73). Mnoge družboslovne in humanistične obravnave tega, s kapitalizmom tesno povezanega popularnokulturnega pojava (Sage 1998), so se – pretežno pod vplivom Foucaultovih del (Foucault 1984, 2010; Rabinow 1984) – osredinile na vadbeni režim, discipliniranje in objektiviranje teles v vadbi fitnesa (glej Eskes, Duncan Carlisle in Miller 1998; Gremillion 2005; Klein 1993, 1998; Nemanič 2010; Smith Maguire 2002; Wrench in Garrett 2008), v manjši meri pa tudi na emska razumevanja zdravja, teles(a) in spola oziroma spolov, ki mestoma presegajo dominantne diskurze (Andreasson in Johansson 2013; Klein 1993; Smith in Stewart 2012). V tem prispevku podrobneje obravnavam *burn*, razmeroma kratkotrajno izkušnjo med najbolj intenzivno

vadbo, ki pa uhaja pravilom vadbe, čeprav je z njimi strukturirana. Kot takšne pa izkušnje ne moremo razumeti izključno v terminih diskurza fitnesa, režima vadbe ali »obvladanih teles«, pač pa je nanjo treba pogledati z drugačnega vidika – a o tem več v nadaljevanju. Najprej naj na kratko predstavim, kako in zakaj sem postal pozoren na razmeroma »prozoren« moment vadbe fitnesa.

Ko sem nekoč klepetal z Janom,² me je ta vprašal, ali poznam »znani rek – *Earn the burn!*?«. Rek sem res poznal, saj sem nanj večkrat naletel v periodiki o bodibilderstvu in fitnesu ter v spletnih besedilih in monografijah v angleškem jeziku, a si nisem mislil, da ga kdorkoli jemlje pretirano resno. V tovrstnih besedilih si rek, ki bi ga lahko prevedel kot »prisluži si pekočino«, nanaša na občutek v mišicah, ki nastane med intenzivno vadbo in si ga »prislužimo« zgolj z naporno vadbo. Omenjeni frazem, podobno kot tisti, da brez bolečine ni dobitkov – »*No pain, no gain!*« – govori o bolečini, ki je znamenje kakovostnega treniranja, treniranja, ob katerem mišice kar najbolj »rastejo«. »*Itak, da te boli, ampak pol na koncu se splača, maš tisti občutek, ko se usedeš ...*«, mi je ob prvi omembi *burna* dejal Jan in nemudoma dodal, da je *burn* »*bistvo celotnega fitnesa*«.

Občutenja toplote, ki jih z dejavnostjo ustvarja telo, so za športnike v najrazličnejših disciplinah ključna v strukturah izkustva (Allen-Collinson in Hockey 2011: 337–339;

2 Prispavek temelji na terenski raziskavi, ki sem jo izvedel med februarjem 2012 in majem 2013 in je zajemala opazovanje z udeležbo (obiskovanje fitnes centrov), poglobljene intervjuje z obiskovalci ter sledenje relevantnim publikacijam. Imena intervjuvancev so spremenjena.

1 Prispavek temelji na delu diplomske naloge, ki sem jo pripravil pod mentorstvom prof. dr. Rajka Muršiča (glej Bajič 2013).

* Blaž Bajič, univ. dipl. etn. in kult. antr., podipl. štud., Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana; blazno@gmail.com.

Potter 2008). Caroline Potter (2008) v svoji etnografski raziskavi profesionalnih plesalcev med drugim ugotavlja, da je občutenje toplote specifičen način dojetanja, ki opazno prispeva k prehajanju med notranjostjo in zunanostjo telesa. V priročnikih in navodilih za vadbo fitnesa se *burn* nanaša izključno na fizično občutenje razbolelih mišic in je omejen na znamenje kakovostne obremenitve mišic. Obiskovalci fitnes centrov pa z besedo *burn* označujejo še nekaj drugega in drugačnega, kot je zgolj pridobivanje mišične mase v najnapornejših trenutkih vadbe, tako da se, med drugim, nanaša prav na izkustvo preseganja meja med »zunaj« in »znotraj«. Z izrazom *burn* opisujejo trenutke, ko »padejo čist not«. Nekateri *fitneserji* niso naklonjeni »padanju not« in so, kot denimo sogovornik Žiga, prepričani, da z *burnom* ni moč pridobiti prav nič – le poškodbe. Zato Žiga, če začuti že minimalno *pekočino*, prekine izvajanje vaj in tako skuša ohraniti kar največjo natančnost svojih gibov. Vprašanje »padanja not« pa ostaja. Kam »padejo«? Kaj, če sploh kaj, se (jim) dogaja »znotraj«, kaj in kako tam doživljajo? Kaj se zgodi z »zunanostjo«? In kako razumeti tako različna stališča do *burna*, ko pa se vzpostavlja znotraj ideologije in prakse treniranja oziroma oblikovanja telesa?

Tihi vstop v fitnes

Dogajanje v fitnesu je večino časa predvidljivo, k čemur pomembno prispevajo medsebojno opazovanje in nadzorovanje prisotnih, panoptična arhitektura fitnes centrov in (samo) discipliniranje z vadbo. Ob mojih obiskih fitnes centrov so obiskovalci in obiskovalke, nekateri v parih ali manjših skupinah, mirno vadili na napravah ali dvigovali uteži in se poskušali kar najbolj držati zastavljenih načrtov. Mnogi so se še nekoliko bolj izolirali s poslušanjem priljubljene glasbe, shranjene na prenosnih predvajalnikih, s čimer so se »umikali« tudi pred glasno (najpogosteje elektronsko plesno) glasbo, ki iz množice po stropu razporejenih zvočnikov daje ritmično zvočno podlago vadbi v fitnes centrih. Občasno sem lahko zaslišal pogovore in spodbujanje prijateljev in prijateljic, ki so vadili skupaj. Tu in tam, ko so se srečali znanci, pa tudi pozdrave, kramljanje in smeh. A večino časa so bili obiskovalci in obiskovalke tiho, osredinjeni nase in na svoje treninge. V prostorih, kjer so postavljeni trenažerji in druge vadbene naprave, se je večkrat zgodilo, da obiskovalcev skoraj ni bilo slišati, saj mnogi nadzorujejo svoje dihanje ter skušajo glasnost vdihov in izdihov ohraniti na glasovni jakosti, ki še velja za primerno. Predvsem iz prostorov s prostimi utežmi, tj. različnimi tipi uteži, ki niso pritrjene na ogrodje, pa se občasno sliši sopihanje, »dihanje skozi zobe«, rožljanje uteži in – od časa do časa – močno poudarjeno predirljivo stokanje, ki mu sledi izdih olajšanja ter glasen, zamolkel zvok udarca na tla vržene uteži.

Če dihanje ni preseglo določene meje glasnosti in/ali modalitete, ni zbuvalo posebnega zanimanja. Glasno dihanje je navadno še posebej predirljivo zvenelo v prostoru oziroma predelu z vadbennimi napravami, kjer so posebej poudarjeni vzdihli pogosto pritegnili presenečene, radovedne ali pa kar

nekoliko zgrožene in nejevoljne poglede. Vendar pa so ti pogledi izginili skupaj z zvoki, ki so jih izzvali – z zvočno hitrostjo – in trening tistih, ki jih je zmotil (opazil sem, da so to pogosteje dekleta), se je nemudoma nadaljeval, kot da se ne bi nič zgodilo.

V aprilu leta 2012, ko se je število obiskovalcev in obiskovalk nekoliko povečalo zaradi priprav na poletno sezono in sem fitnes obiskoval enkrat tedensko, sem zabeležil pripetljaj, ki lepo ilustrira prekinitvev zvočne monotonije in nakazuje omenjeni *burn*. Takrat sem opazil fanta, starega približno 25 let, ki je vadil pred ogledalom. Bil je na moji levi strani, oddaljen tri ali štiri metre, na t. i. *incline bench press* napravi, ki simulira dvigovanje uteži z obema rokama v ležečem položaju na hrbtu na klopi, nagnjeni pod izbranim kotom. Fant je bil obrnjen proti zrcalu in dvigoval počasi, nadzorovano in disciplinirano. Opazno je preverjal svoje gibe in skušal slediti predpisanemu načine vadbe. Dvigoval je razmeroma veliko težo, več serij in z velikim številom ponovitev. Natančnih števil ne poznam, saj z njim nisem uspel govoriti niti jih nisem štel, vendar pa sem opazil, da je z vsako ponovitvijo, z vsako serijo postajal bolj utrujen, da so bili njegovi gibi vedno manj nadzorovani in vse manj natančni. Počasni, odmerjeni gibi so postali hitri in krčeviti, geste so se skrajšale, rok ni več iztegoval in jih za hip zadrževal v stegnjenem položaju kot poprej, bremena ni več spuščal počasi in nadzorovano, ampak ga je puščal, da pade. Med prisotnimi je začel zbuhati pozornost ne zaradi s stališča pravilne vadbe nemarnih gibov, ampak zaradi hrupa, ki ga je povzročal. Topot uteži, ki so nenadzorovano padale in udarjale ob uteži, ki jih ni vključil v svojo obremenitev, tleskanje jeklene vrvi, ki je divje opletala po kovinski konstrukciji, in glasni vzdihli, ki so ob krčevitem napenjanju mišic ritmično in nekako samodejno bruhali iz njega, so predramili mnoge prisotne. Spremenil se je njegov obraz, spremenil se je njegov pogled. Značilni pogled *fitneserjev*, ki združuje strogo nadzorovanje, ocenjevanje in samovšečno občudovanje, je izginil. Zamenjal ga je nekakšen odsoten pogled, stremljenje v prazno in hkrati v nekaj točno določenega. Zdelo se mi je, da je njegov glas postajal vse bolj močan, da prihaja iz njegovega drobavja, iz samega središča trupa. Vzdihli so postali podobni tistim ob (moškem) orgazmu. Nenadoma je obstal. Uteži so še zadnjič udarile ob neuporabljene, jeklena vrv je zadnjič oplazila kovinsko ogrodje, stokanje je utihnilo in se spremenilo v globoko sopenje. Do nedavnega trdo napete roke so postale mlahave, obstale so na ročajih naprave in nato padle ob izčrpan trup.

Po približno dvajsetih sekundah mirovanja in globokega dihanja je vstal, se malce opotekel, stresel roke, s tal pobral platenko s pijačo, z naprave pobral brisačo ter se sprehodil do roba fitnesa, kjer se je naslonil na ograjo in počival. Za tem sem ga izgubil izpred oči – nemara se je odpravil na stranišče. Ko sem ga pa pred svojim odhodom kakih petnajst minut pozneje spet zagledal, je vadil bicepse z dvigovanjem proste uteži – znova počasi in nadzorovano.

Takrat sem postal pozoren na to, kako se med vadbo spreminja gibanje telesa, kako vadijo na začetku in kako ob zaključku treninga ter kako se gibajo na začetku izvajanja serij in kako proti koncu. Prej sem razmišljal predvsem o časovni razčlenjenosti treningov na različne faze, kot so ogrevanje, vaje izbranih mišic in/ali mišičnih skupin, *kardio*, raztezanje; ta dogodek pa je precej spremenil moje zanimanje za potek vadbe. Zaporedje različnih faz treninga sicer sledi splošnim *fitnesserskim* ciljem, kako s čim manjšimi vložki doseči čim večje učinke in dobiti čim več koristi (glej Crossley 2006; Klein 1993). Fant, ki sem ga pravkar opisal, pa se je s svojim načinom vadbe zoperstavljal vsem pravilom pravilne vadbe oziroma – natančneje – z vsako naslednjo ponovitvijo, vsako naslednjo serijo se je za odtenek bolj oddaljil od predpisane načina vadbe, ki ga je ob začetku vestno upošteval.

Sprva sem naraščajočo nenatančnost gibov pripisoval »preprosti« utrujenosti in razbolelim mišicam. Čeprav je telesna plat pomemben in neločljiv sestavni del tega, kar je v fitnessu znano kot *burn* ali *pekočina*, redkeje tudi *pump*,³ pa ti dogodki – kot se je kmalu izkazalo – presegajo zgolj fizično občutenje, ki nastaja ob vadbi. Spremenijo gibe in način izvajanja vaj ter odnos do telesa.

Tovrstni dogodki so se mi nemudoma zazdeli izjemno zanimivi, saj se zoperstavlja vsem pravilom vadbe fitnessa, ki naj bi se jih *fitnesserji* – po lastnih zagotavljanjih – držali. Kmalu za tem, ko sem o *burnu* spraševal sogovornike, pa se je izkazalo, da je ta kršitev eksplicitnih pravil vadbe »po tihem« pričakovana, celo zaželena. Razen kakšnega presenečenega pogleda pri novopečenih *fitnesserjih* (kot sem bil tudi sam) ti dogodki ne zbujajo kakšnega posebnega zanimanja oziroma to zelo hitro mine. V zvezi s tem je prav gotovo pomembno dejstvo, da je velika večina ljudi osredinjenih nase, na svoje treninge, da so nekateri »izolirani« z glasbo, ki jo poslušajo, in da se tudi, ko opazijo nekoga, ki ob izvajanju vaj z rokami nenadzorovano »krili« na vse strani, zanj pač ne zmenijo.

Glede na to, da so moji sogovorniki imeli izjemno podoben besednjak in spontano uporabljali podobno pripovedovanje ter opisovali podobne telesne gibe, je sklep, da imajo izkustva obiskovalcev fitness centrov kulturno ustvarjeno dimenzijo, verjetno na mestu. Tudi uživanja v dvigovanju uteži se je treba naučiti z dejavno udeležbo (Crossley 2006). Preden se posvetimo opisom izkustev *burna*, pa velja razmisliti o »orodjih«, s katerimi lahko interpretiramo to izmuzljivo doživetje.

3 Zagata s prevajanjem tega izraza je očitna. Nemara bi bil najbližji prevod res neologizem *pekočina*, ki sem ga tu in tam zasledil med obiskovalci fitness centrov, saj spaja besedi »bolečina« in »pečic« (»mišice pečejo«). Da ohranim emski izraz *burn*, ki sicer izvira iz angleškega jezika, sem se odločil, ker se zdi, da ga *fitnesserji* najpogosteje uporabljajo, čeprav med seboj le redko govorijo o izkušnjah oziroma doživljanju vadbe. Občasno jo sicer nadomeščam z izrazom *pekočina*. Besedo *pump* pa sem slišal le nekajkrat in jo zato v nadaljevanju ne uporabljam. Slednji izraz, ki dobesedno pomeni »črpati« (ang. to pump), sicer daje poudarek na nabrekanje in »zategovanje« mišic ob vadbi ter izhaja iz »načrpanja« moči, energije, krvi in podobnega v mišice. Skoraj vedno sem ga slišal v samostalniški obliki – »je v pump« ali »imam pump«.

Kako razumeti *fitnesserski burn*?

Kaj lahko opisi doživljanj *burna* povedo o telesih v kulturi fitnessa? Sploh kaj? S kakšnim konceptualnim aparatom »ujeti *burn*«? Naj najprej odgovorim na najkrajše vprašanje, ki sem si ga zastavil. Od trenutka, ko sem slišal govornice o *burnu*, sem predpostavljala, da v *burnu* oziroma »v njegovi bližini« tiči skrita vednost oziroma, natančneje, da je s podrobnejšo obravnavo *burna* vednost mogoče ustvariti. Na to kaže tudi dejstvo, da se o *burnu* tvori določeno domačijsko znanje, ki pa je navsezadnje vedno nekoliko pomanjkljivo. Kakor hitro sem se vprašal po mestu *burna* v kulturi fitnessa, tako hitro se mi je postavilo vprašanje o načinu njegove obravnave.

Če je *burn* izkušnja, ki presega »preprosto« discipliniranje teles z vadbenim režimom, potem, kot sem namignil že v uvodu, moram k vprašanju *burna* pristopiti nekoliko drugače. Da bi našel učinkovito metodološko in konceptualno orodje (z epistemologijo sem nemara prehitro opravil, ko sem predpostavil, da je v povezavi z *burnom* dejansko mogoče izvedeti »nekaj« – a to je bil pač nujen minimum slepega zaupanja), sem moral seči onkraj »nadzorovalne plati« fitnessa. Na prvi pogled najprimernejši fenomenološki pristopi so se izkazali za nekoliko prekratke, saj jim umanjka vpogled, da izkušnja poteka (tudi) v znamenju čiste formalnosti pravila, njegove vsebinske praznine, in da ne gre le za izkušnjo »pozitivnosti« predstav. Pristopi, navdihnjeni z deli Michela Foucaulta, ki se je osredinjal predvsem na discipliniranje in nadzorovanje (glej Foucault 1984), so bili deležni tudi antropoloških kritik, med katerimi je kar nekaj fenomenološko obarvanih (glej Csordas 1994a; Farnell 1999; Lock 1993; Scheper-Hughes in Lock 1998; Turner 1994, 1995), ki se zdijo kot primerno izhodišče za obravnavo *burna*. V svoji ostri kritiki je Terence Turner izpostavil pomemben vidik obravnave telesa: telesa so v dejavnem procesu samoproizvajanja in so prejemnik diskurzov. S tem poudarkom v mislih pa moram dodati, da v tej kritiki umanjka tisti del, kjer se prejetje diskurzov in dejavno samoproizvajanje križata. Besede ne ostanejo na površju telesa (glej Turner 1995), ampak se zažrejo globoko v telo, se z njim spojijo in ga ob tem docela preobrazijo in odprejo. Temu se je, med drugimi, s svojo tezo o telesu kot eksistencialnem mestu kulture približal Thomas Csordas (1990, 1994a, 1994b, 2012). Ta teza zato služi kot izjemno orodje za osvetlitev izkušnje *burna*, ki ima v fitnessu tako dvoumno mesto.

Ko Csordas (1990, 1994a, 1994b) govori o (u)telešenju kulture, pravzaprav govori o utelešenih podobah, ki niso objektivirane, kulturni objekti, ampak (do)živete, podobe, ki so del naše izkušnje. Simbolno »matrico«, ki je nujno »ogrodje« tovrstnih podob in ki preoblikuje (do)živete podobe, jih preobrazi v kulturne objekte, pa pušča ob strani.

Zato bom v tem segmentu besedila njegovo teorijo poskusil interpretirati s psihoanalitično teorijo, s katero lahko ločujem med tema dvema dimenzijama, telo umestim v simbolno, simbolno pa v telo, ki (p)ostane »odprto« za vedno nove podobe, hkrati pa nakažem nepremični konec smisla, ob katerega podobe trčijo v telesnih izkušnjah. Kot simbolna lahko v tem

kontekstu razumemo pravila vadbe fitnesa (določen idealni gib, število ponovitev vaje, serij itn.), ki poskušajo »ujeti« telo in njegovo doživljanje. Pravila, prepovedi in zapovedi »zgolj« vzpostavljajo delovanje in določajo njegovo obliko, ne pa tudi njihove vsebine, predstave (natančnost, učinkovitost, pa tudi izoblikovane mišice in lepo, zdravo telo, moč, surovost, moškost ipd.), ki so pripete na »simbolno ogrodje«.⁴

Telesna občutja, najbolj notranje in osebne izkušnje posameznikov, ki jih na primeru rožnovenčnih zdravilnih seans opisuje Thomas Csordas (1990), so si zaradi skupnega habitusa med seboj podobna. Občutja, ki jih doživljajo, in podobe, ki se jim pojavljajo v seansah, so posledica utelešenih podob religioznega oziroma kulturnega konteksta. Ker se za ta doživetja in videnja udeleženci ne odločajo zavedno, torej brez izrecne namere videti in doživeti neko religijsko podobo, jih doživljajo kot nekaj popolnoma spontanega in jih nato interpretirajo kot božje sporočilo. Med doživljanjem um in telo nista ločena, ampak obstajata kot enotna entiteta, ki doživlja, čuti, vidi in izkuša.

Primeri podob, ki jih posamezniki doživljajo, se med etnografskimi poročili razlikujejo. Izjemno povedno je avtobiografsko pričevanje Carol Laderman (1994: 194–196), ki je po vrnitvi s terenske raziskave v Maleziji, kjer je raziskovala tradicionalne zdravilce, zbolela za vročico *denga*. V času, ki ga je preživela v karanteni, je doživela videnja prizorov iz malajske mitologije, ki jih je interpretirala kot utelešenja delčkov tradicionalne medicine. Iz njenega pričevanja lahko sklepamo, da se utelešenje kulturnih podob lahko zgodi relativno hitro, že po nekaj mesecih (prim. Csordas 2012: 60). Diskurzi o telesu, četudi ne zgolj ti, torej vplivajo ne le na način konceptualizacije lastnih teles in teles drugih, ampak tudi na predobjektivne in predrefleksivne izkušnje in doživetja naših teles. Pri tem je telo dejavno in tvorno; je, kot pravi Thomas Csordas, subjekt kulture. Pri tem pa avtor zanemari razliko med ravno podobe in ravno pomena. Čeprav je z vidika neposrednega izkustva to morda nepomembna razlika, saj podobe napeljujejo na pomene, pa se mi zdi pomembno ločiti plat podobe, ki jo opredeljuje njena vizualnost (enako velja za zvočnost), od plati pomena, ki jo opredeljujejo razmerja z drugimi formalno enakimi elementi. Thomas Csordas pravi, da doživetja, podobe, ki jih njegovi sogovorniki vidijo (ali »vidijo«), in občutki, ki jih izkušajo, niso kulturni objekti (1990: 9, 15–16) – četudi so kulturno pogojeni, saj so posledica skupnega habitusa – ter da to postanejo šele kot rezultat refleksivnega mišljenja. To pravzaprav pomeni, da (u) telešene podobe dobijo pomen s simbolizacijo oziroma da vse, kar ljudje v navedenih primerih izkušajo, pridobi pomen retroaktivno, ko je prenešeno na (ne)obstoječe polje pomenov; pomen iz njih vznikne, ko stopijo v znamenje Drugega. Kulturna objektivacija ali – povedano drugače – simbol je tisti, ki osmisli izkušnjo (podobe), ji da pomen, jo umesti v nek kontekst, četudi se mesto in funkcija objektiviranih samoindu-

4 Prav lahko si je zamisliti formalno »ista« pravila, ki bi vodila k drugačnim predstavam. Primer, ko »ista« pravila napeljujejo k drugačnim vsebinam, lahko najdemo na primer v Hoffmanovi vadbi z utežmi (glej Tan in Brigole 2012: 86–100).

ciranih ekstatičnih izkušenj ter ekstatičnih izkušenj ali halucinacij bolj splošno znotraj konteksta spreminjata v zgodovini in med družbenimi formacijami (glej npr. Luhrmann 2011; McNeill 1995). Če verjamemo Eduardu Viveirosu de Castru (1998) in njegovim sledilcem (prim. Telban 2015), ki pozabljajo, da Drugi ne obstaja, so izkušnje lahko umeščene in se umeščajo na način, da preobrazajo resničnost samo v nekaj Drugega, kar pa je problematično zaradi izrazitega potenciala zanikanja simbolnega in njegovih poledic. Zato je ključno poudariti ne le družbeno-simbolnega značaja spremembe izkušnje in podobe v simbol in (učinek) pomen(a), ampak tudi določeno avtonomijo simbolnega, četudi ujeto med imaginarno in realno. Brez tovrstne predelave bi bila doživetja obsojena na brezpomensko tavanje, čeprav je plat podobe docela kulturna. Brezpomenskemu tavanju se zaradi izogibanja »nemoškemu« pogovoru o intimnem ter sočasni socializaciji izkustev pogosto približujejo tudi izkustva *burn*.

Udeleženci seans, ki jih opisuje Thomas Csordas, lahko čutijo, živijo, izkušajo »isto« samo ob predpostavki, da drugi počno enako, ki jo zagotovijo skupni simboli. Dejanska izkušnja, čeprav kulturno oblikovana, pa ostaja drugim nedostopna in zato na vprašanje, kako različni ljudje izkušajo in čutijo svojo okolico in sami sebe, ni mogoče dokončno odgovoriti. Predstava, da doživljajo isto, je v osnovi utemeljena v veri, da doživljajo in čutijo isto. Prvi pogoj, da čutimo, izkušamo, trpimo in uživamo, je vera v subjekt, za katerega se predpostavlja, da uživa (Dolar 2012). Vera, da Drugi uživa in izkuša, kot prvi pogoj našega uživanja, ki se spet lahko dogaja le v telesu (še ene oblike Drugega) – pa naj bo ta užitek kakršenkoli že – je nujna tudi pri bolj vsakdanjih dogodkih. Vero, da Balkanci res uživajo, lahko denimo opazimo med mladimi v Sloveniji, ki se »odklopijo« na »balkan žurih«, kjer uživajo prek odrinjenega Drugega – Balkanca (Muršič 2010).

Za razumevanje vpisovanja kulture v telo oziroma dejavnega telesenja kulture je nekoliko premalo, če rečemo, da smo že od vsega začetka v kulturi, saj to po mojem prepričanju implicira preveč statično naravo (glej Csordas 2012: 60). Nedvomno drži, da smo vselej-že v kulturi, v polju simbolnega, saj je prav to tisto, kar nas oblikuje, vzpostavi kot človeška bitja. Vendar pa simbolno, ker ni del naše »naravne« telesnosti, s svojim vstopom v telo tega docela preobrazi, razkosa in odpre za »pritekanje« oziroma sprejemanje vedno novih »pozitivnih«, imaginarnih vsebin.

Četudi se zdi, da ima jezik opraviti samo s subjektom, s telesom pa prav nič, je – po psihoanalitični teoriji – človeško telo *kot človeško* posledica simbolnega.⁵ Obratna teza, da za

5 Na denaturacijo človeškega telesa, ki jo prinese vstop v svet simbolnega, je v Treh razpravah o teoriji seksualnosti prvi opozoril Sigmund Freud (1995). Celo njegovo delo pravzaprav govori o prvem epistemološkem rezu, vzpostavitvi ločnice med zunaj in znotraj, topologijo telesa in uživanjem. Epistemološki rez, ki vzpostavi subjekt, je za psihoanalizo hkrati rez v užitek (Dolar 2010: 203), saj je bila v neobstoječi Enosti človeška larva deležna neposredne zadovoljitve vseh potreb. Z vstopom v simbolno »naravne potrebe človeškega telesa skrenejo z naravne poti in se denaturirajo, zapletejo v mrežo stranskih poti, dodatnih užitkov, mimo svoje naravne namembnosti [...]« (Dolar 2010: 203).

upodabljanje simbolnega uporabljamo telo (Douglas 1996), je že skoraj zdravorazumska. Jacques Lacan je človeško telo imenoval govoreče telo, ki je zaradi učinkov simbolnega na telo notranje razcepljeno na živo telo in telo Drugega. Za Lacana je živo telo subjektivirano, nekaj, kar ni povezano z vprašanjem biti, temveč z imetjem, lastnino. Telo Drugega pa je notranja zunanost živega telesa. Telo Drugega je tujek, ki denaturira in na podlagi živega telesa vsili razkol na ravni biološkega telesa. Razcep torej ni preprosta ločitev na dva nepovezana dela, ampak razcep, kjer telo Drugega od znotraj razjeda živo telo in v govoreče telo vnaša »nemir«, užitek. V nasprotju s samim simbolnim *redom* je govoreče telo kaotično, dinamično, »se dogaja« (Tomšič 2010). Simbolno v telesu »podivja«, biološko realno se izrodi, kar pomeni, da »realno govorila ni identično z biološkim realnim – užitek nima utemeljitve v biologiji« (Tomšič 2010: 165).

Neskončni poskusi simboliziranja telesa in telesnih izkustev ostajajo obsojeni na propad, in to ne glede na »količino« rigidnosti, ki se mu jo vsiljuje. Za subjekt inherentna neprosojnost telesa vztraja kljub neskončnim poskusom označitve (Declercq 2004: 239). Ta drobec, ki ostaja neoznačen, pa se kot tak, torej kot neoznačljiv, proizvede prav s procesom simbolizacije (Močnik in Žižek 1981: 349). »Nekaj telesa« torej (p)ostaja realnega, nezapopadljivega, grozljivega, saj je telo nekaj, kar je subjektu že v osnovi tuje (Declercq 2004: 238). Telo doživlja, izkuša, trpi bolečino, uživa, vendar »[s]ubjekt kot tak nima veliko opraviti z užitkom« (Lacan 1985: 43).

Užitek in vse druge oblike doživljanja je mogoče izreči le med vrsticami, jih slutiti, a nikoli »ujet« v mrežo simbolnega, katere utemeljitev je prav prepoved nedosegljivega (Lacan 1994: 298; prim. Močnik in Žižek 1981: 353). V telesu je »košček« realnega, okrog katerega se zgradi simbolno (jezik, pravila, kultura itd.) in je njegova utišana, nesmiselna, neuporabna in grozljiva predpostavka in *notranji proizvod* hkrati.

Samoinducirana doživetja, ki jih opisuje Thomas Csordas (1990), so prav taka; ko so simbolizirana – torej poganjajo simbolizacijo – niso več doživetja; kot doživetja, ki se z utelešenimi predstavami približujejo realnemu, so utišana, za reprodukcijo skupnosti pa uporabna zgolj kot generator simboliziranja, saj je slednje tisto, ki jo povezuje. Ali v kontekstu vadbe fitnesa neskončna množica družbenih pravil, zapovedi in prepovedi v zvezi s telesom, ki vanj posegajo, a ga nikoli ne uspejo dokončno zavzeti, ne kaže prav na nemogućnost označitve telesa ter neskončnih in neopisljivih doživljanj telesa, ki se kot taka kažejo po simbolni predelavi? In ali ni potemtakem vadba fitnesa razvejan, a na neuspeh obsojen simbolni sistem, ki nenehno proizvajata nemočne poskuse »ujetja«, ukrotitve telesa in zagotavljanja večjega, a predvidljivega, poznanega in simboliziranega užitka subjektu?

S telesom na najrazličnejše načine povezani in od njega odvisni dražljaji so za subjekt že simbolno predelani. Subjekt je vedno deležen le slutnje čutenja, doživljanja, uživanja, »živetja«, ki ni nikoli tisto, kar je predvideval, da bo. Ko so simbolizirani, se lahko subjekt sooči s svojimi občutji, saj tedaj niso več travmatični, so tostran principa ugodja, a niso tisto, kar je pričakoval (Declercq 2004: 242). Predpostavka

polnega užitka pa je tista, ki zvabi v simbolno in kar »naposled lahko prinese tisti krhki, nadomestni, varljivi, izmikajoči se delež užitka, ki pripada govorečemu bitju« (Dolar 2012: 100), a hkrati onemogoča polnost užitka.

»Avtentične« telesne izkušnje, ki so že kulturno oblikovane, so tako za subjekt le dozdevek »med vrsticami« (Lacan 1994: 298), ki nikoli ne upraviči pričakovanj. Simbolno, ki ustvari subjekt, nam »nalaga bit, hkrati pa nas kot taka zavezuje k priznanju, da od te biti nikoli ničesar nimamo« (Lacan 1985: 39); subjekt ima kvečjemu dozdevek telesa, zato je največ, kar smo lahko kot subjekti, da »para-smo« (Lacan 1985: 39). Če pa ljudi ujame v trenutku, ko se iz nekega razloga pregrada med subjektom in telesom razgradi, lahko vidimo posledice tistega, kar je Thomas Csordas poimenoval (u)telešenje. Slednjega ne moremo prijeto, a zdi se, da je (u)telešenje nekaj, kar moramo predpostaviti, da razložimo nekatera obnašanja in pripovedovanja ljudi, ki jih lahko empirično opazujemo.⁶

Vprašanje je, ali je to stanje, ko lastnih teles ne dojemamo kot bolj ali manj tujih objektov, res tako vsakdanje, kot trdi Csordas (1990: 5–6, 36–37), ali pa je tako stanje bolj izjema, kot trdijo nekateri drugi (Turner 1996: 40–41). Mar niso primeri, ki jih obravnava Csordas – ritualne zdravilne seanse, videnja in komunikacija z bogom, vročične blodnje, mamila, kronična bolečina (Jackson 1994) – in nazadnje tudi *burn* – vse prej kot vsakdanji? To so prav ekstatične oziroma ritualne prakse, za katere velja, da so »točke preboja realnega nazaj v resničnost in postavljanja stvari na glavo, da bo simbolna ureditev vzdržala do naslednje liminalne krize« (Muršič 2000: 498). V kontekstu fitnesa so tovrstna doživetja, ko sta telo in sebstvo integrirana, torej ko posameznik je telo – ki morebiti doživi kaj »posebnega« – vsekakor izjema, ki potrjuje pravilo.

Burn kot telesenje in kot užitek

Telesa v vadbi fitnesa so – podobno kot v drugih športnih panogah (Hargreaves 1996; Starc 2003) in oblikah rekreacije, četudi se zaradi poudarka na »postajanju« kažejo kot osvobajajoče (glej Bajič 2014) – dosledno objektivirana, saj so nenehno podvržena discipliniranju, učenju, ocenjevanju, preverjanju in refleksiji (Bajič 2013: 98–110; Eskes, Duncan Carlisle in Miller 1998; Klein 1993; Wrench in Garrett 2008). V luči tega je vprašanje dejavne telesnosti v kontekstu fitnesa precej zapleteno, nemara nenavadno, če imamo v mislih, da

6 Tu sem poudaril povezave med lacanovskim užitkom (zapletenega vprašanja ženskega užitka nisem niti načeljal!) in (u)telešenjem Thomasa Csordasa, ki je v svoji nedavni primerjavi fenomenologije in psihoanalize kot dveh ved, ki se ukvarjata s subjektivnostjo, užitek povezal s človeško biologijo, ki naj bi bila za psihoanalizo »začetna točka razumevanja, saj je vse izkušanje utemeljeno in določeno v biologiji« (Csordas 2012: 60). Da ne moremo živeti brez teles, je bolj ali manj samoumevno dejstvo (si sploh lahko predstavljamo človeka brez telesa?), vendar bi dejal, da za psihoanalizo telesnost in vse, kar je povezano s telesom (kot na primer spolnost), ni določeno v biologiji (glej na primer Freud 1995; Tomšič 2010). Tudi če ne omenim dolge zgodovine družbeno pogojene reprodukcije, bi lahko trdil, da *človeška* biologija oziroma biologije nikakor niso naravne.

je – kot pravi Csordas (1990) – zanjo potrebna zmožnost delovanja, ki uhaja objektivaciji. Telo naj bi bilo tako živo in ustvarjalno, ne le pasivna materija, ki jo oblikujemo po lastni volji (ali celo predvsem z voljo, kot prepričujejo priročniki za fitnes; glej Smith Maguire 2002).

Kljub dejstvu, da je fitnes namenjen telo-vadbi, rekreaciji, dvigovanju uteži, zaradi dosledne objektivacije teles ta le redko dobijo priložnost prevzeti pobudo. *Fitnesserji* svoja telesa seveda uporabljajo kot instrument izvajanja posega, ki zadeva telo samo – vadba fitnesa je »avto-refleksivna telesna praksa« (Krpič 2011), a telo pri tem »nima prav dosti besede«, ampak mora nemo izvrševati ponovitve vaj, dvigovati in spuščati uteži. Kot so večkrat omenili sogovorniki, *fitnesserji* niso le športniki, ampak tudi umetniki, kiparji, ki iz kosa mesa klešejo popolno postavo (glej tudi Klein 1993: 244). Med vadbo so se fantje večinoma osredinjali na pravilno izvajanje gibov, strumno zrli v mišico, ki je vadila, bodisi v njeno podobo v zrcalu ali neposredno, in jo oblikovali, a ob tem telo kot celoto ali vsaj kak njegov del »odrezali« od samih sebe. Redk(ejš)i pa so bili trenutki, ko so se zaradi določenega razloga, bržčas bolečine, impulza, odpovedali hladnemu sledenju pravilom vadbe, ki jih vzpostavlja fitnes, in se »sprostili«, pozabili na pravila, jih prebili in se začeli gibati na drugačen, precej bolj »svoboden« način. V teh – sicer razmeroma redkih – trenutkih gre iskati dejavno telesnost v fitnesu. Takrat telesa »izblebetajo« utelešene kulturne predstave in čustva⁷ – skrbi, ki jih mučijo, jezo, ki so jo zadrževali, želje po doseganju cilja za vsako ceno.

Jan je omenjal, da čuti, kako »šprica testosteron«, da čuti moč pritiskanja »kot da bi eno ornk žensko ...«, kot telo v sebi čuti »neko živalskost«. Iz telesa izbruhne »neka agresija« in »premagovanje samega sebe, svojih zmožnosti«, pripoveduje Jan ter nadaljuje, da gre za »občutek primordialnosti; z izpolnitvijo tega načrta si nekaj ven izzval, nekaj, kar se ne da ukrotiti«. Tudi Nace je dejal, da mu »takrat« ni »prioriteta nadzorovati mišico, ampak samo to, da premaknem utež iz točke A v točko B«, da je občasno »poforsiral še eno uno zadnjo ponovitev, [...] da bi se na ta račun počutil boljše« in pravi, da je čutil, kako »je šla neka agresija«. Podobno pa je pripovedoval tudi Žan, ko je dejal, da »gre pač za neko moč, ki jo čutiš, ko te vse boli in takrat ni več nič pomembno, samo [to], da delaš. Pač čutiš to«. Jan je dejal, da gre za »občutek transcendence, nekaj hočeš premagati – samega sebe, to svojo telesnost hočeš premagati, kot da hočeš transcendirati nekaj. [Je] zmaga uma nad telesom«. Nace tudi zapre oči – kar je s stališča pravil vadbe nekoliko nenavadno – zaradi česar ima občutek, da postane »una mišica in kar duhovno postane vse skupaj«.

V teh izkustvih pridejo na dan njihovi osebni motivi in drugi življenjski dogodki, a se izrazijo v utelešenih predstavah, ki pa so kulturne, del njihovega *fitnesserskega* (in širšega) habitusa. Predstave, ki se kot občutja ponavljajo ob *burnu*, so kulturne predstave moči, mišic, povezane z agresijo in

živalskostjo, ter zapovedi premagovanja samega sebe, imperativ delovanja in doseganja zastavljenega cilja. Naštete podobe pa so prav tiste, ki ustvarjajo in reproducirajo diskurz fitnesa in diskurz o fitnesu in širše kulturne naracije, ki poudarjajo moč, samozavest, zmožnost doseganja cilja in premagovanja – tudi sebe. V enotnem telesu-umu (se) zaživijo predstave o fitnesu, ki jih je posameznik predhodno »vzel nase« in jih potrjuje prav s svojim »avtentičnim« izkustvom, v katerem ostane naravnost na zastavljeni cilj – število ponovitev neke vaje – in se skupaj z občutenjem dodatne, neznane moči spontano izteče v ponavljanje gibov, ki pa postajajo vse manj natančni.

Prav zaradi nerefleksivnega dojetanja, izkušanja in doživljanja *burna* in v *burnu* se jim zdi, da se je nekaj v njih zganilo in prevzelo pobudo nad njihovim delovanjem. Hkrati se spremeni dojetanje okolice in samega sebe, medsebojnih meja ter časovne umeščenosti. *Burn* traja kratek čas, le nekaj sekund, v katerih lahko doživijo in občutijo več »zgoščenih« predstav, ki so – kot rečeno – povezane s podobami fizične moči, agresije ter premagovanja. Zato lahko *burn* izkusijo kot »eksplozijo moči«, ki jim nazadnje omogoči, da še nekajkrat dvignejo breme, tudi ko se jim že zdi, da tega ne zmorejo več. O stanju, ko »se živi« na ravni enotnega telesa-uma, je Jan povedal:

Se gledaš v ogledalu, kakšen ksiht narediš, pa se ti ne zdi smešno, ampak tako – glavo daš dol, da si zaščitiš vrat, da je v tej agresivni drži, dvigneš ramena, razširiš prste, priprto gledaš z očmi, dihaš skozi zobe – kot dela žival takrat, ko gre v to agresivno držo. [...] Se pogledaš v ogledalo in gledaš tako, kot da boš napadel zdaj tisto žival. Takrat se vidiš, pa ni nič smešnega; če pa pogledaš od zunaj, pa se mi zdi blazno smešno, ampak takrat pa ne. S tem izzoveš neko živalskost v sebi, konec koncev, kot jo takrat konceptualiziraš, oziroma takrat se te živalskosti sploh ne zavedaš, ampak jo čutiš!

Telesne drže, ki jih udeleženci samodejno zavzamejo po končani vaji, so si izjemno podobne in kot take nakazujejo, da niso naključne, ampak kulturno naučene telesne tehnike (Mauss 1996; Bourdieu 2002) oziroma telesne drže, intimno povezane s predstavami in občutenji jeze, moči in agresije. V teh trenutkih, ko pozabijo na zapovedi pravilne vadbe in gibanju prepustijo večjo svobodo oziroma ko jih bolj »svobodno« gibanje prevzame, v teh trenutkih, ko se spozabijo in spregovori telo, ki ni zgolj odsev v nasproti stoječem zrcalu, pasivna materija, namenjena preoblikovanju, lahko prepoznamo kulturo fitnesa, ki živi svoje, »divje« življenje v telesu. Vsebina se v *burnu* ne artikulira z besedami, ampak z izkušnjem, »živetjem«.

V svojih opisih izkustev *burna* sta Nace in Jan uporabila besedi »duhovnost« oziroma »transcendenco«, izraza, s katerimi so svoja doživetja Csordasu (1990) opisali pripadniki rožnovenčne ločine in jih skladno s kontekstom zdravlilnih seans in govora v glosolaliji pripisali Svetemu. V tem se kaže tudi sorodnost z mističnimi izkustvi Svetega derviških redov, katerih pripadniki enotnost z bogom iščejo z dalj časa trajajočim zaklinjanjem, glasbenim ozadjem

7 Tu se ne bom spuščal v še eno problematično dihotomijo čustev in misli (glej Muršič 2004).

in različnimi načini ritmičnega mišičnega udejstvovanja (McNeill 1995: 92–93). Osebna, samoinducirana telesno-ekstatična izkušnja Svetega, ki čustveno dopolnjuje rigo-roznost Besede, spominja na *fitnesserski burn*, ki *fitnesserje* sredi množice natančnih pravil namesto z bogom združuje »same s seboj«. Tako sta, denimo, Nace in Jan dejala, da sta začutila, kako se je prebudilo »nekaj« globoko v njima, duhovne občutke pa sta pripisala svoji najgloblji notranjosti. To nemara ni presenetljivo, če se spomnimo, da je v fitnessu veliko pozornosti namenjene (predstavam o) individualnosti, čaščenju »mene«, ki temelji na moderni »globoki ontologiji« posameznika, jo utemeljuje in poustvarja (Miller 2010: 16–22). Po njej se posameznikova, dokončno izoblikovana in docela »iskrena« (Keane 2002) osebnost skriva v notranjosti. Morda bi lahko tudi dejal, da izvor utelešenih predstav (lastne) individualnosti in celo večvrednosti (*»premagovanje samega sebe«*, *»tu se loči seme od plevela«*) pripisujejo samim sebi kot naravni podlagi (*»občutek primordialnosti«*, občutenje živali v sebi). Diskurz fitnesa nenehno poudarja oziroma spodbuja in naturalizira predstave o sposobnem, fizično dobro pripravljenem posamezniku, polnemu energije in moči, ki jih, (u)telešene, o sebi gojijo *fitnesserji*. Če pa utelešene predstave – tako njihovo vsebino kot obliko – razumemo kot kulturne, proizvedene v določenem zgodovinskem toku oziroma izhajajoče iz habitusa, dobimo zanko, kjer je tisto, kar občutijo kot globine samih sebe, svojo najglobljo notranjost, svoje individualno in nespremenljivo resnično bistvo, že ves čas »zunaj« in se v času spreminja ter vseskozi v sebi nosi dediščino svoje – tj. družbene – preteklosti.

Janovo pričevanje kaže, da so nekatere izkušnje *burna* izjemno intenzivne. Dejal je, da v njih doživi *»neko strašnost«*, ki izvira iz njega samega. Izkušanje telesa, ki povsem spontano integrira »živetje« določenih predstav, pripoveduje Jan, oblikuje vtis skrite *»živalske prezence«*. Kot rečeno, ima *burn* dvoumno mesto: nekateri ga *»lovijo«*, drugi se mu dejavno izogibajo, a nihče se o teh doživljanjih ne pogovarja poglobljeno ali jih *»kaže«* ostalim v fitnessu. Nekateri sogovorniki so mi dejali, da so tisti, ki so med izvajanjem vaj preglasni in ki po koncu vaj uteži vržejo na tla, zgolj željni pozornosti, da se preveč radi razkazujejo in da je njihovo vedenje v celoti zaigrano. V isti sapi pa priznavajo, da so tudi sami že kdaj s precejšnjo silo vrgli utež na tla in da v tem ni bilo nič zaigranega, ampak da so na ta način sprostili moč, ki se je med zadnjimi ponovitvami vaje nakopičila v njih. Pravijo pa tudi, da se s prijatelji niso nikoli poglobljeno pogovarjali o občutjih, ki so jih doživeli ob koncu serij vaj, ampak so se – ob redkih priložnostih, ko je kdo omenil svoja doživljanja – iz njih ponorčevali, češ da *»to ni za prave moške«*. Tudi sam nisem nikoli slišal, da bi kdo pripovedoval o svojih izkušnjah oziroma doživetjih med vadbo, čeprav so predvsem v garderobi in v spletnih klepetalnicah pogovori o vadbi precej odkritosrčni.

Morda tudi zato, ker se o izkušnjah *burna*, izkušnjah »stapljanja« s svojim telesom, o izbruhih moči, agresije in živalskosti, ki jih občutijo v telesu, ne pogovarjajo, ampak ostajajo samo njihove, te izkušnje ohranjajo določeno ne-

doumljivost in grozljivo dimenzijo, ki je po Gregu Urbanu (1996: 220) povezana z izolacijo in zoperstavljena družabnosti ter tako nemara deluje kot potrditev in utrditev *fitnesserjeve* individualnosti in posebnosti. Vendar pa bi bilo premalo oziroma napak reči, da ker se o svojih izkušnjah ne pogovarjajo, te niso deležne prav nobene družbene pozornosti, ali da je to izvor njihove inertne neprosojnosti. Na eni strani skorajda ukaz *»Earn the burn!«*, na drugi pa tišina in trud izničenja *burna* in utišanja telesa – to sta le dve različni strategiji soočanja z *burnom* in živim telesom, ki sta vseskozi družbeni, tudi kadar ju posamezniki »izvajajo« v zasebnosti. Vendar pa nepriznavanje in/ali neprepoznavnje družbenega izvora vsebine doživetij prispeva k njihovi mistifikaciji.

Ker izkustva ni mogoče prenesti z opisom, v njih vselej (p)ostaja »nekaj« *burna*, »uživetega« telesa, ki je onkraj specifičnega simbolno-imaginarnega prepleta oziroma onkraj kulturnih objektov, a je obenem njihov proizvod. Tega ni mogoče zakoličiti, ujeti, osmisлити; to se umešča v samo središče kulture oziroma ideologije fitnesa. Ta »nekaj« je predpostavljeno – nedosegljivi užitek, ki, kolikor je »blizu«, zamaje trdnost subjekta, kot doživetje telesa / telesno doživetje pa je nujno (tudi) pretresljivo (Declercq 2004: 241–242). *»[Z]avedanje neke strašnosti«*, kot se je izrazil Jan, je trenutek, ko nenavadno prijetna bolečina (oziroma *pekočina*) mišic postane premočna, a hkrati zasvajajoča in zahteva svoje nadaljevanje. »Strašnost« se nakaže v trenutkih, ko mišice *»pečejo«* in ko *»vse boli«*, a fantje čutijo potrebo, da nadaljujejo. Jan mi je tako opisal svoja izkustva:

To mi je bilo važno, vztrajanje kljub temu občutku [pekočine]. Tu se je kazala neka dvojnost, po eni strani užitek, po drugi strani neka bolečina. Tu se loči neko seme od plevela.⁸ Pač vsak lahko dviguje do takrat, ko ne more več, ampak ti hočeš dvigovat pa tudi onkraj tega. Vztrajanje, kljub temu da ne moreš več. To, da se ženeš – vedno močneje! Ko v bistvu lahko doživiš nek tak orgazem ob tem. Hočeš še naprej, hočeš še naprej!

Začrtani vadbeni program predpostavlja določeno število ponovitev neke vaje, ki naj bi jih opravil posameznik. V tem nagovarja tistega, čigar telo poprime za utež ali se usede na vadbeno napravo, ne pa tudi telesa.⁹ V svojem nagovoru naziva »nekoga« – subjekt, ki ima telo in ga upravlja – s čimer predpostavlja in reproducira objektivacijo telesa, njegovo pasivnost, in zahteva obogljivo sprejemanje ukazov. Ob zadnjih, najnapornejših ponovitvah pa ločnica med »mano«

8 Naj omenim, da so profesionalni bodibilderji tudi to misel izpeljali do konca in jo povzdignili v svojevrstno vodilo (glej Klein 1993, 1998).

9 Vadbeni program najprej govori subjektu. Na ravni vsebine se sicer dotika telesnih lastnosti (mišice, počutje itd.), kar lahko zmede in da vtis, da neposredno nagovarja telo. Nagovarja subjekt, ki ima telo. Toda med vadbo, v *burnu*, »od znotraj« prevlada drugačno telo, enotno telo-um, ki ima znotraj sebe vsajeno simbolno zunanost. Ta nazadnje razpusti konsistenco »telesa-lastnine« (glej Tomšič 2010: 164–165). Tako bi lahko dejal, da vaje ne nagovarjajo telesa, a ga nazadnje vseeno nagovorijo.

in telesom, ki si jo nekateri na različne načine prizadevajo ohraniti, pade. Pravila vadbe, dvigovanja, zastavljeno število ponovitev »vnaprej« vzpostavljajo razmere, v katerih je *burn* mogoč, ne pa tudi zagotovljen. Toda *burn* ne nastopi znotraj omejitev, ki jih postavljajo eksplicitna pravila vadbe, ampak se s »preveč popolnim« izpolnjevanjem zahtev prebije onstran njih. Vestno upoštevanje navodil, »velikanska« objektivacija telesa ali njegovega izbranega dela, enakomernost, natančnost in nadzorovanje se izneverijo samim sebi in se sprevračajo v svoje nasprotje. Zahteva po premikanju, ki tiči v vseh pravilih in napotkih za vadbo, obvelja tudi v najintenzivnejšem *burnu*, medtem ko se pravila in napotki o načinu vadbe razgradijo. Omejevanje, enakomernost, natančnost in nadzorovanje gibov postanejo nepomembni. *Fitnesser*, ki ponavlja gibe, dviguje in spušča utež, prebije meje, ki jih postavljajo pravila izvajanja vaj. V tem se izniči objektivacija lastnega telesa, telo oziroma enotni telo-um dobi prosto pot, prevzame pobudo in se med *burnom* giblje – a ne samo izvaja zaukazane gibe, saj zanj omejitev, ki so fragmentirale gibe in telo, ni več. V prestopu v – po Csordasu – polje predreflektivnega in predobjektivnega izkustva sreča (predstavo) samega sebe.

Če sem se zgoraj osredinil na izkušanje (u)telešenih predstav, pa moram tu poudariti, da se na njihovem robu nakazuje »surovo telo«, ki nastaja in ostaja z razvejanimi pravili in kljub njim. Pravila naj bi telo spravila v red, ga osmislila in mu »preračunano« prinesla zelene lastnosti, zmožnosti in avtentično bivanje. Ko je *pekočina* »pravšnja«, se lahko začne užitek, ki se začne »pri ščegetanju in se konča z divjimi plameni« (Lacan 2008: 81).

V *burnu* sta si dimenziji predstav in »strašnega«, če uporabim Janove besede, zelo blizu. Po pripovedovanju mojih sogovornikov se zdi, da je doživljanje omenjenih razsežnosti hkratno, a se v najbolj intenzivnih izkušnjah *burna* tudi različne predstave pretežno umaknejo. Tam enotnemu telesu-predstavam ostane izkušanje *pekočine*, »gole« bolečine, ki v telesu nastaja med zadnjimi ponovitvami vaj. A to bolečino opisujejo kot prijetno in zasvajajočo. Nace mi je dejal, da »res paše, ko ti jo [mišico] zateguje, ko boli in pozabiš na vse ostalo«. Povedal mi je tudi, da ti občasni trenutki prijetne bolečine »prav zasvojijo in, ja, itak, da te fitnes zasvoji«.

V bolečini uživa prav telo, ko prebije meje pravil, natančnosti, ki z gibanjem uniči pravila giba in se poda na polje onkraj znanih, predvidljivih in rigidnih pravil vadbe in objektivacije. Telo se giba v »eksploziji moči«, v užitku bolečine, v *pekočini*, ki se razplamti v telesu. Nikakor ne gre pozabiti, da mišice postajajo razbolele, zaradi napornega, dalj časa trajajočega dvigovanja uteži začno »peči«. Četudi je *pekočina* posledica bioloških reakcij med intenzivno telesno vadbo, pa izkušnja ni določena v biologiji, ampak je posledica v simbolno pahnjenega telesa, simbolnega, ki od znotraj razjeda živo telo. Prav »čisti« *burn* je *fitnesserski* užitek, notranji proizvod množice pravil vadbe, njihova hrbtna stran, ki v telesu zaživi svoje »divje« življenje in jim vselej uhaja. Opisi *burna* kot »duhovnega«, »transcendentnega«, »orgazmičnega« doživetja razbolelega telesa kažejo, da

izkušnja presega »naravno biologijo«. »Kal« *burna* je treba iskati prav v (u)telešenih pravilih vadbe fitnesa, ki v tem primeru niso le načrtno, strogo nadzorovano in mehanično ponavljanje gibov, ampak kulturno pogojeno gibanje telesa in gibanje znotraj telesa, za katerega pa na koncu zmanjka besed.

Dvigovanje do vnaprej določenega števila ponovitev vzpostavlja mejo udobnega in znosnega. Meja je konec, v *burnu* pa se gre »do konca« – in še čez. Tudi v bolečini »delaš še naprej in vztrajaš še naprej [...]. Tudi če me ta pekočina pojé, ampak jaz bom to premagal.« Je agresivno ponavljajoče se gibanje, v katerem natančnost razpade, gre za »[v]ztrajanje, kljub temu da ne moreš več. To, da se ženeš – vedno močneje!« Nace je dejal, da kadar je »padel v občutek«, je občasno vajo ponovil večkrat, kot je nameraval, saj ga je »nekaj« preprosto »zagrabilo«. Ko izkustvo postane preveč neposredno, ko se realno telesa preveč približa »izkušajočemu«, je treba popustiti – utež pade – in eksplozija se konča. Takrat ostane samo še izmučeno in zadihano telo, ki se znova vrne v resničnost. Menim, da je *burn* mogoče razumeti kot trenutek, v katerem so predstave, abstraktna pravila, pomeni in užitek prepleteni na način, da se pokaže sled realnega. *Burn* je neresnična resničnost, je heterogenost znotraj (in hkrati zunaj) običajnega izkustva simbolno-imaginarne resničnosti. Izkušnja *burna* je izpad iz »običajne« resničnosti v nekaj neoprijemljivega – v »orgazmično transcendenco« – v nekoliko drugačen čas in prostor, izkušnja, ki lahko v svoji neposrednosti (p)ostane grozljiva.

Burn lahko nazadnje razumemo kot trenutek ekstaze, ko se realno nakaže v resničnosti, trenutek, ko se resničnost v temeljih zamaje in omogoči, da *fitnesserska* resničnost (*fitnesserjev*) sploh obstoji. Kot tak deluje prav kot »šene« udejanjen, ne glede na posameznikovo opredelitev in vrednotenje *burna*. Če je *burn* na eni strani prepovedan, na drugi pa zapovedan, a prav tem prepovedim in zapovedim nedostopen, potem je *burn* točka, ki je ni mogoče dokončno in docela integrirati v simbolno, in kot tak poganja simbolizacijo (prim. Močnik in Žižek 1981: 349–381).

Sklep

Za konec si oglejmo še že v uvodu omenjeni dvoumni položaj *burna* v kulturi fitnesa. Strategije vadbe segajo od popolnega zanikanja do »lovljenja *burna*«; pri zanikanju ne gre zgolj za to, da se *burn* preprečuje in ga pač enostavno ni, ampak je prisoten prav ob nenehnem preprečevanju; pri »lovljenju« pa ne za to, da je, ker je zaželen, *burn* dan ali preprosto dosegljiv. Obe skrajni stališči (in vsa vmesna) težita k istemu cilju – kar najhitrejši in najkakovostnejši rasti in oblikovanju mišic – le da *burn* in njegove učinke za trening različno vrednotita; zanikanje postavlja negativni, lov pa pozitivni predznak. Obe stališči tako zahtevata vestno in trdo vadbo, upoštevanje pravil vadbe, ki se pomnožujejo, krepijo, zaostrejejo in širijo na mnoga področja vsakdanjega življenja. Preprečevanje *burna* in lov na *burn* nista nič drugega kot reprodukcija pravil fitnesa. Ne eno ne drugo vselej

ne prinese tistega, kar zagotavlja, da bo, saj *burna* ni mogoče doseči z upoštevanjem omejitev pravil, ki pa ga po drugi strani omogočajo. Na najosnovnejši ravni pa obe skrajnosti, preprečevanje in »lov«, četudi se na prvi pogled morda zdi, da sta si nasprotujoča, izhajata iz iste predpostavke, da je telo mogoče racionalizirati in ga uporabiti kot sredstvo »dobrega«, presežnega užitka (emske predstave vedno večje telesne moči, zdravja, energije, avtentičnega bivanja, lepše postave in vseh ugodnosti, ki jih ta prinaša). Razlikujeta se v pomenih, ki jih oblikujeta in skušata pripisati razbolelim mišicam. Preprečevanje v bolečini ne vidi prav nobenih prednosti, ampak ravno nasprotno, torej povečevanje možnosti poškodb, s tem pa onemogočenje vadbe, krepitve mišic, telesa, moči in zdravja. Zato pa je smiselno dejavno izogibanje *burnu*. *Burnu* naklonjena možnost pa v njem vidi trenutek, ko mišice najhitreje rastejo, se s tem krepijo, krepijo celotno telo, povečujejo energijo, izboljšujejo počutje in zdravje, saj izkorišča in črpa moči, skrite globoko v posamezniku. S tega stališča je »*lovljenje burna*« smiselno in zaželeno početje.

Iz preteklih zaželenih in nezaželenih izkušenj izhajajoče znanje, da je *burn* dogodek, v katerem posameznik ne more nadzorovati svoje okolice in – še več – ne more nadzorovati ne svojega telesa ne sebe (svojih misli, čustev, ki se »zlijejo« s telesom), kar kliče po ureditvi in ukrotitvi trenutkov kaotičnosti, ko razpade nadzor in se razgradijo strukture. Pomeni, ki jih *burnu* skušajo pripisati, a ki ga vselej zgrešijo, skupaj z množico pravil vadbe in vadbo samo (neuspešno) urejajo in krotijo *burn*; želijo ga izgnati in sistem narediti »čist« ali pa ga udomaćiti in spojiti s sistemom vadbe. Prvo strategijo bi lahko z Lévi-Straussovimi (1961: 386) izrazom označil kot antropoemično,¹⁰ drugo pa kot antropofagično (prim. Rapport in Overing 2000: 14–16). Claude Lévi-Strauss je izraz uporabil v *Žalostnih tropih*, ko je razpravljal o dveh temeljnih družbenih in simbolnih mehanizmih reševanja in nevtralizacije težav, ki jih v določen kulturni sistem prinaša tujost. Ti mehanizmi privzemajo skoraj neskončno število oblik, od ljudožerstva do zaporov. Prva strategija želi tujost telesa dokončno, absolutno izgnati in očistiti vadbo, da bo povsem predvidljiva in preračunljiva ter kot taka zmožna zagotoviti obljubljene oziroma zaželene rezultate. Druga pa jo želi udomaćiti, jo »požreti« in tako narediti nenevarno ter jo kot tako vključiti v razumljiv sistem. Obe sta obsojeni na propadanje-vzpostavljanje-ponavljanje-spreminjanje, vrtenje v krogu, saj je tisto, kar lovijo in čemur se izogibajo, nesmiselna predpostavka in presežek njenega delovanja. Različne domačijske predstave tovrstnih ekstatičnih doživetij je tako treba razumeti kot vselej nezadostne poskuse vključitve neznanega, inherentno nepredvidljivega in nerazumljivega v vadbeni sistem, ki temelji na predvidljivosti, obvladovanju, natančnem discipliniranju telesa ter preračunljivem načinu doseganja s telesom povezanih ciljev. Kot produkt simboliziranja telesa oziroma izven-simbolnega v telesu, ki se izmika

zajetu in označitvi, je *burn* element, ki od znotraj poganja (in preganja) simbolno urejanje fitnesa – tisto v sistemu, kar je izven njega – obenem pa utrjuje kulturne predstave individualnosti s tem povezane družbene drže in prakse, ki se sprevečajo v svoje nasprotje.

Literatura

ALLEN-COLLINSON, Jacquelyn and John Hockey: Feeling the way: Notes toward a haptic phenomenology of distance running and scuba diving. *International Review for the Sociology of Sport* 46 (3), 2011, 330–345.

ALTHUSSER, Louis: Ideologija in ideološki aparati države. V: Louis Althusser, *Izbrani spisi*. Ljubljana: cf/*, 2000, 53–110.

ANDREASSON, Jesper in Thomas Johansson: Female fitness in the blogosphere: Gender, health, and the body. *SAGE Open* 3, 2013, 1–10.

BAJIČ, Blaž: *Fitnes: Od nadzora do upora*. Diplomski naloga. Ljubljana: Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani, 2013.

BAJIČ, Blaž: Running as nature intended: Barefoot running as enskillment and a way of becoming. *Anthropological Notebooks* 20 (2), 2014, 5–26.

BOURDIEU, Pierre: *Praktični čut*. Ljubljana: Studia humanitatis, 2002.

CROSSLEY, Nick: In the gym: Motives, meaning and moral careers. *Body & Society* 12 (3), 2006, 23–50.

CSORDAS, Thomas J.: Embodiment as a paradigm for anthropology. *Ethos* 18 (1), 1990, 5–47.

CSORDAS, Thomas J.: Introduction: The body as representation and being-in-the world. V: Thomas J. Csordas (ur.), *Embodiment and experience: The existential ground of culture and self*. Cambridge: Cambridge University Press, 1994a, 1–24.

CSORDAS, Thomas J.: Words from the Holy People: A case study in cultural phenomenology. V: Thomas J. Csordas (ur.), *Embodiment and experience: The existential ground of culture and self*. Cambridge: Cambridge University Press, 1994b, 269–290.

CSORDAS, Thomas J. (ur.): *Embodiment and experience: The existential ground of culture and self*. Cambridge: Cambridge University Press, 1994c.

CSORDAS, Thomas J.: Psychoanalysis and phenomenology. *Ethos* 40 (1), 2012, 54–74.

DECLERCQ, Frederic: Lacan's concept of the Real of jouissance: Clinical illustrations and implications. *Psychoanalysis, Culture & Society* 9, 2004, 237–251.

DOLAR, Mladen: *Kralju odsekati glavo: Foucaulteva dediščina*. Ljubljana: Študentska založba, 2010.

DOLAR, Mladen: Subjekt, za katerega se predpostavlja, da uživa. V: Mladen Dolar, *Strel sredi koncerta*. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2012, 82–104.

DOUGLAS, Mary: *Natural symbols: Explorations in cosmology*. London in New York: Routledge, 1996.

10 Lévi-Strauss je besedo skoval iz starogrških izrazov *anthropos* (človek) in *emein* (bruhati) (glej Lévi-Strauss 1961: 386).

- ESKES, Tina B., Margaret Duncan Carlisle in Eleanor M. Miller: The discourse of empowerment: Foucault, Marcuse, and women's fitness texts. *Journal of Sport and Social Issues* 22, 1998, 317–344.
- FARNELL, Brenda: Moving bodies, acting selves. *Annual Review of Anthropology* 28, 1999, 341–373.
- FOUCAULT, Michel: *Nadzorovanje in kaznovanje: Nastanek zapora*. Ljubljana: Delavska enotnost, 1984.
- FOUCAULT, Michel: *Zgodovina seksualnosti*. Ljubljana: ŠKUC, 2010.
- FREUD, Sigmund: *Tri razprave o teoriji seksualnosti*. Ljubljana: ŠKUC, Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 1995.
- GREMILLION, Helen: The cultural politics of body size. *Annual Review of Anthropology* 34, 2005, 13–32.
- HARGREAVES, John: *Sport, power and culture: A social and historical analysis of popular sports in Britain*. Oxford: Blackwell Publishers, 1996.
- JACKSON, Jean: Chronic pain and the tension between the body as subject and object. V: Thomas J. Csordas (ur.), *Embodiment and experience: The existential ground of culture and self*. Cambridge: Cambridge University Press, 1994, 201–228.
- KEANE, Webb: Sincerity, “modernity”, and the Protestants. *Cultural Anthropology* 17 (1), 2002, 65–92.
- KLEIN, Alan M.: *Little Big Men: Bodybuilding subculture and gender construction*. Albany in New York: SUNY, 1993.
- KLEIN, Alan M.: Form following function? The dysfunctional world of elite bodybuilders. V: Karin A. E. Volkwein (ur.), *Fitness as cultural phenomenon*. New York, München in Berlin: Waxmann Munster, 1998, 169–186.
- KRPIČ, Tomaž: *Telo, umetnost in družba*. Ljubljana: Založba FDV, Fakulteta za družbene vede, 2011.
- LACAN, Jacques: *Še*. Ljubljana: Društvo za teoretsko psihoanalizo, 1985.
- LACAN, Jacques: Subverzija subjekta in dialektika želja v freudovskem nezavednem. V: Jacques Lacan, *Spisi*. Ljubljana: Društvo za teoretsko psihoanalizo, 1994, 271–303.
- LACAN, Jacques: *Hrbtna stran psihoanalize*. Ljubljana: Društvo za teoretsko psihoanalizo, 2008.
- LADERMAN, Carol: The embodiment of symbols and the acculturation of the anthropologist. V: Thomas J. Csordas (ur.), *Embodiment and experience: The existential ground of culture and self*. Cambridge: Cambridge University Press, 1994, 183–197.
- LÉVI-STRAUSS, Claude: *Tristes tropiques*. New York: Criterion Books, 1961.
- LOCK, Margaret: Cultivating the body: Anthropology and epistemologies of bodily practice and knowledge. *Annual Review of Anthropology* 22, 1993, 133–155.
- LUHRMANN, Tanya M.: Hallucinations and sensory overrides. *Annual Review of Anthropology* 40, 2011, 71–85.
- MAUSS, Marcel: Telesne tehnike. V: Marcel Mauss, *Esej o daru in drugi spisi*. Ljubljana: ŠKUC, Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 1996, 221–226.
- MCNEILL, William H.: *Keeping together in time: Dance and drill in human history*. Cambridge: Harvard University Press, 1995.
- MILLER, Daniel: *Stuff*. Cambridge in Malden: Polity Press, 2010.
- MOČNIK, Rastko in Slavoj Žižek: Spremna beseda. V: Rastko Močnik (ur.), *Psihoanaliza in kultura*. Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1981, 343–378.
- MURŠIČ, Rajko: *Trate vaše in naše mladosti: Zgodba o mladinskem in rock klubu*. Ceršak: Subkulturni azil, 2000.
- MURŠIČ, Rajko: Etnologija s čustvi – pogled s strani. *Etnolog* 14, 2004, 49–62.
- MURŠIČ, Rajko: The Balkans and ambivalence of its perception in Slovenia: The horror of “balkanism” and enthusiasm for its music. V: Božidar Jezernik, Rajko Muršič in Alenka Bartulović (ur.), *Europe and its Other: Notes on the Balkans*. Ljubljana: Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani, 2010, 87–105.
- NEMANIČ, Tina: *Fitness kot modna muha industrije »mučilnih naprav« za oblikovanje telesa ali kot način življenja*. Diplomaska naloga. Ljubljana: Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani, 2010.
- POTTER, Caroline: Sense of motion, senses of self: Becoming a dancer. *Ethnos* 73 (4), 2008, 444–465.
- RABINOW, Paul (ur.): *The Foucault reader*. New York: Pantheon Books, 1994.
- RAPPORT, Nigel in Joanna Overing: *Social and cultural anthropology: The key concepts*. London in New York: Routledge, 2000.
- SAGE, George: The political economy of fitness in the United States. V: Karin A. E. Volkwein (ur.), *Fitness as cultural phenomenon*. New York, München in Berlin: Waxmann Munster, 1998, 111–130.
- SCHEPER-HUGUES, Nancy in Margaret Lock: The mindfully body: A prolegomenon to future work in medical anthropology. V: Peter J. Brown (ur.), *Understanding and applying medical anthropology*. London in Toronto: Mayfield Publishing Company, 1998, 208–225.
- SILA, Boris: Nekaj rezultatov zadnje študije o športnorekreativni dejavnosti Slovencev: Položaj fitnesa med ostalimi športi. V: Boris Sila (ur.), *Zbornik prispevkov: VIII. Kongres Fitnes zveze Slovenije, licenčni seminar, Postojna, 21.–22. november 2009*. Ljubljana: Fitnes zveza Slovenije in Katedra za fitnes in aerobiko, 2009, 16–19.
- SMITH, Aaron C. T. in Bob Stewart: Body perceptions and health behaviors in an online bodybuilding community. *Qual Health Res* 22 (7), 2012, 971–985.
- SMITH MAGUIRE, Jennifer: Body lessons: Fitness publishing and the cultural production of the fitness consumer. *International Review for the Sociology of Sport* 37 (3–4), 2002, 449–464.
- STARC, Gregor: *Discipliniranje teles v športu*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za kineziologinjo, 2003.
- TAN, Adrian James in Doug Brigole: *Million dollar muscle: A historical and sociological perspective of the fitness industry*. San Diego: Cognella, 2012.
- TELBAN, Borut: Perspektivizem in novi animizem: Novogvinejske refleksije. *Glasnik SED* 55 (3–4), 2015, 49–60.

TOMŠIČ, Samo: Dogodek telesa. *Filozofski vestnik* 31 (1), 2010, 161–175.

TURNER, Bryan S.: *Body and society: Explorations in social theory*. London, Thousand Oaks in New Delhi: SAGE, 1996.

TURNER, Terence: Bodies and anti-bodies: Flesh and fetish in contemporary social theory. V: Thomas J. Csordas (ur.), *Embodiment and experience: The existential ground of culture and self*. Cambridge: Cambridge University Press, 1994, 201–228.

TURNER, Terence: Social body and embodied subject: Bodiliness, subjectivity, and sociality among the Kayapo. *Cultural Anthropology* 10 (2), 1995, 143–170.

URBAN, Greg: *Metaphysical community: The interplay of the senses and the intellect*. Austin: University of Texas Press, 1996.

VIVEIROS DE CASTRO, Eduardo: Cosmological deixis and Amerindian perspectivism. *The Journal of the Royal Anthropological Institute* 4 (3), 1998, 469–488.

WRENCH, Alison in Robyne Garrett: Pleasure and pain: Experiences of fitness testing. *European Physical Education Review* 14 (3), 2008, 325–346.

“You want more, you want more!”

An interpretation of moments of ecstasy in fitness training

By way of a short ethnographic description of a typical fitness facility and, in particular, an instance of a person “going into burn”, the article presents how rules of this form of exercising are disregarded or rather dissolved. Fitness exercises are based on a large number of exact rules that regulate the ways in which the body moves during exercising, as well as what it should and should not do, what should and what should not be done to it in other areas of everyday life, most notably the diet. These rules are supposed to guarantee not only a beautiful and muscular body but exceptional health and well-being, high body energy and strength. *Burn*, however, is an ecstatic experience that occasionally occurs during the most demanding exercises with aid of weights and at the same time evades the calculation of the rules of the exercises. In order to grasp this experience, the article discusses certain elements of phenomenological and psychoanalytical approaches

that in their mutual reinforcing offer an adequate culturally sensitive interpretation of *burn*. The author describes in detail the narratives of fitness-goers about their personal experiences of *burn* while engaging in exercises and interprets them as embodied experiences of images of a specific cultural context and as an experience that, at most intense moments, goes beyond the said images, momentarily losing any connection with established meanings. In this, *burn* turns into a simultaneously pleasurable and painful experience. Different native images of *burn* thus have to be understood as always insufficient attempts of inclusion of the unknown, the unpredictable and the inherently unintelligible into the very system of rules and exercises, based on predictability, mastering, and disciplining the body as well as calculable ways of attaining bodily strengths, energies, and sensations.

